

Gefördert durch:

aufgrund eines Beschlusses
des Deutschen Bundestages

Deutsch-Ukrainischer
Agrarpolitischer Dialog

при Національній асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

Коментар до запиту «Асамблеї Аграрних палат України»

APD/KG/02/2020

Німецький досвід фінансування сільськогосподарських палат в Німеччині – опції для України

Вільгельм Ціммерлін

Київ, грудень 2020

Виконавці

Контакти:
АПД Україна
вул. Рейтарська, 29-б,
01030 Київ
info@apd-ukraine.de
www.apd-ukraine.de

Про проєкт «Німецько-український агрополітичний діалог» (АПД)

Проєкт «Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)» реалізується за підтримки Федеральним Міністерством продовольства та сільського господарства (BMEL) з 2006р. і наразі до 2021р. та за його замовленням через виконавця ТОВ ГФА Консалтинг Груп, а також робоче співтовариство, яке складається з ТОВ ІАК Аграр консалтинг (ІАК), Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою (ІАМО) та ТОВ АФЦ Консультантс Інтернешнл.

Реципієнтом проєкту виступає Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України «Дорада». При реалізації важливих заходів для розвитку ринку землі, використання державних земельних площ та приватизації АПД працює у кооперації з ТОВ з управління та реалізації земель (BVVG). Бенефіціаром проєкту виступає Міністерство аграрної політики та продовольства України.

Проєкт має підтримувати Україну в питаннях розвитку сталого сільського господарства, ефективної переробної промисловості та підвищення міжнародної конкурентоспроможності відповідно до принципів ринкової та регуляторної політик та з урахуванням потенціалу розвитку, який виникає в рамках Угоди про Асоціацією між ЄС та Україною. З цією метою Проєкт має надавати інформацію про німецький, зокрема, східнонімецький, а також міжнародний, європейський досвід з розробки рамкових аграрно-політичних умов, а також з організації відповідних аграрно-політичних установ.

www.apd-ukraine.de

Автор

Вільгельм Ціммерлін

Дисклеймер

Це дослідження публікується за відповідальності Німецько-українського агрополітичного діалогу (АПД). Будь-які точки зору та результати, висновки, пропозиції чи рекомендації в дослідженні належать авторам і не обов'язково збігаються з думкою АПД.

© 2020 Німецько-український агрополітичний діалог.
Всі права захищено.

ЗМІСТ

1	ВСТУП.....	4
2	РОЗВИТОК / ФОРМУЛЮВАННЯ ПРАВОВОЇ ОСНОВИ / РАМКОВІ ЗАКОНИ ДЛЯ СТАЛОГО СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПАЛАТ У НІМЕЧЧІНІ (ПРИКЛАД РЕЙНЛАНД-ПФАЛЬЦ).....	5
3	ФІНАНСУВАННЯ (ОСНОВИ, ТИПИ, АЛЬТЕРНАТИВИ ДОХОДУ) СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПАЛАТ У НІМЕЧЧІНІ (ПРИКЛАД РЕЙНЛАНД-ПФАЛЬЦ).....	6
4	ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ЧЛЕНСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ПАЛАТІ (РОЗМІР, ВЛАСНІСТЬ І Т. Д.)	7
5	РОЗРАХУНОК ВНЕСКУ ДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПАЛАТИ	8
6	ОПЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ	9

1 ВСТУП

Сільськогосподарські палати: професійне самоврядування у вільному суспільстві

Сільськогосподарські палати, але також, наприклад, палати ремісників, промислово-торгові палати чи палати архітекторів - це установи, які існують лише в демократичних державах та вільних суспільствах. Диктаторські режими ніколи не давали б представникам певної професії право на самоврядування. І вони не були б готові передавати повноваження та завдання загального значення недержавному органу. У XIX столітті, коли буржуазія набула центрального економічного та політичного значення, селяни також звільнилися від всеохоплюючого зовнішнього визначення та контролю і поступово взяли представництво своїх інтересів у свої руки.

На сьогодні сільськогосподарські палати є самоврядними сільськогосподарськими органами, які діють як корпорації публічного права, як сучасні адміністративні установи та сервісні підприємства для фермерів, господарств та сільських регіонів. Сільськогосподарська палата Рейнланд-Пфальц виконує завдання щодо самоврядування та делеговані державні завдання від імені федеральної землі для фермерів, виноградарів, садівників та лісівників у Рейнланд-Пфальці на основі закону федеральної землі про Сільськогосподарську палату (LwKG).

Незважаючи на те, що Сільськогосподарська палата виконує багато важливих завдань із значним фаховим розумінням, її значення для представників професії та суспільства часом недооцінюється. При цьому не враховується той факт, що не існує рівноцінної альтернативи небюрократичному, фаховому, швидкому, недорогому та близькому до практики способу дії та підходу, яким палата виконує свій правовий мандат. Ні суто державні, ні суто приватні установи не змогли б цього зробити.

Успішна та конструктивна робота Сільськогосподарської палати отримала високе визнання під час нещодавньої реформи державного управління сільським господарством в Рейнланд-Пфальці. Коло завдань Палати було розширено, а її суспільна позиція закріплена в довгостроковій перспективі. Це гарантує, що Сільськогосподарська палата і надалі надаватиме фермерам та лісівникам, садівникам та виноградарям консультації та допомогу в майбутньому та підтримуватиме їх у подоланні структурних змін, які ще мають відбутися.

2 РОЗВИТОК / ФОРМУЛЮВАННЯ ПРАВОВОЇ ОСНОВИ / РАМКОВІ ЗАКОНИ ДЛЯ СТАЛОГО СТАНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПАЛАТ У НІМЕЧЧІНІ (ПРИКЛАД РЕЙНЛАНД-ПФАЛЬЦ)

Необхідне погодження щодо принципів

Перш ніж законодавчий текст щодо створення сільськогосподарських палат може бути конкретно сформульований, представникам сільського господарства та уряду необхідно узгодити найважливіші змістовні принципи. Приклад Рейнланд-Пфальц:

Самоврядування

Сільськогосподарська палата Рейнланд-Пфальц - це професійне самоврядування фермерів, виноградарів, садівників та лісівників. В органах, що приймають рішення у сільськогосподарській палаті, обрані на добровільних засадах фермери, виноградарі, садівники, лісівники та сільські жінки визначають позиції та пріоритети роботи самої палати. Це відбувається на Загальних зборах, в Правлінні та у комітетах.

За законом, на сільськогосподарську палату, серед іншого, покладаються наступні завдання щодо самоврядування:

- регулювати та здійснювати професійне навчання та підвищення кваліфікації відповідно до Закону про професійне навчання;
- сприяти міжгосподарській співпраці, об'єднанню для створення асоціацій виробників, професійних союзів та організацій;
- брати участь у місцевому та регіональному плануванні, а також у збереженні природи та догляді за ландшафтом;
- здійснювати супровід експертної справи та публічно призначати та приводити до присяги експертів;
- брати участь у створенні ринків збуту та стимулюванні/сприянні збуту;
- сприяти розвитку сільськогосподарського машинобудування та будівництва;
- консультивати органи влади з технічних питань шляхом пропозицій, надання експертних висновків та звітів.

Участь

Як дорадчий орган з питань політики та державного управління, Палата бере безпосередню та активну участь у формуванні правових та політичних рамок умов для сільського господарства.

Фахова компетенція

Штатні працівники Палати надають послуги представникам професії. Вони консультиують та підтримують підприємства під час прийняття рішень та у конфліктних ситуаціях. Вони також залучають компетенцію відповідної спеціалізованої галузі та позицію сільського господарства до публічних процесів прийняття рішень.

Баланс інтересів

Сільськогосподарська палата - корпорація публічного права (а не приватного права). Тому вона має завдання представляти професійні інтереси та проблеми сільського господарства та тих, хто в ньому працює, погоджуючи їх з інтересами широкої громадськості. Члени комітетів, що працюють на добровільних засадах, та штатні співробітники працюють у різноманітних сферах діяльності для культурного ландшафту, для сільськогосподарських підприємств та, що не менш важливо, для людей, які там працюють. Ця робота також корисна для широкої громадськості.

3 ФІНАНСУВАННЯ (ОСНОВИ, ТИПИ, АЛЬТЕРНАТИВИ ДОХОДУ) СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПАЛАТ У НІМЕЧЧИНІ (ПРИКЛАД РЕЙНЛАНД-ПФАЛЬЦ)

Сільськогосподарська палата Рейнланд-Пфальц має законодавчо гарантоване право покривати свої витрати за рахунок різних джерел доходу.

Внесок до палати

Внесок до палати частково забезпечує фінансування сільськогосподарської палати. Сільськогосподарська палата - це так звана справжня/реальна корпорація, членство в якій, на відміну від регіональної корпорації (наприклад, громада чи округ) та особистої корпорації (наприклад, професійна адвокатура, лікарі чи ремісники), пов'язане з певними реальними речами, такими як володіння нерухомим майном. Як результат, послуги сільськогосподарської палати не обмежуються певною групою людей. Скоріше, вони обслуговують сільське та лісове господарство в цілому.

Наприклад, Сільськогосподарська палата є одним з органів, відповідальних за державні/публічні справи, які розглядаються органами планування в рамках планування землекористування та всіх інших справ, пов'язаних із просторовим плануванням, і, зокрема, сільськогосподарськими площами. Будівництво доріг та залізниць є частиною цих планів, як і визначення водоохоронних територій або природних заповідників.

Крім того, палата забезпечує наступне покоління навчанням за 14 зеленими професіями, в рамках професійного навчання. Це гарантує збереження та використання сільськогосподарських та лісових територій у майбутньому. Таким чином, внесок до палати знову приносить користь представникам професії.

Відшкодування витрат за завданнями, що виконуються за замовленням

Відповідальне фахове міністерство може доручити сільськогосподарській палаті виконання завдання згідно з інструкціями (питання замовлення). Однак, це можливо лише за погодженням з боку сільськогосподарської палати. Водночас має бути уточненим питання про відшкодування витрат.

Необхідні персональні та матеріальні адміністративні витрати, понесені під час виконання замовлення, відшкодовуються Сільськогосподарській палаті федеральною землею. Якщо Сільськогосподарська палата стягує плату за виконання завдання, цей дохід у вигляді гонорару вираховується із суми відшкодування витрат на користь держави. Перевага, яка може виникати у сільськогосподарського самоврядування в результаті виконання покладеного на нього завдання, повинна також враховуватися у відсотках при розрахунку витрат.

Збори для виконання завдань щодо самоврядування

Сільськогосподарська палата уповноважена стягувати плату за здійснення своїх завдань в сфері самоврядування. Розмір зборів повинен визначатися в статуті та має базуватися на положеннях Закону про збори відповідної федеральної землі.

Приклади: Рамкові збори встановлюються за проведення курсів професійного навчання. Залежно від витрат на курс, наприклад, плата (збори) становить від 100 до 750 євро на тиждень. Сільськогосподарська палата зазвичай стягує 70 євро на годину за надання фахових консультацій (дорадництва) для підприємств.

Гранти від третіх осіб

Сільськогосподарська палата здійснює науково-дослідні та дослідницькі проекти або самостійно, або бере участь, як партнер, у відповідних проектах інших організацій. Для виконання таких проектів відповідні гранти виплачуються з публічних фондів, наприклад, від Європейського Союзу.

Інші надходження

Сільськогосподарська палата може дозволити іншим організаціям користуватися приміщеннями у своїх представництвах та брати з них на це орендну плату. Якщо сільськогосподарська палата надає власних спеціалістів іншим організаціям, відшкодування витрат на персонал та матеріальні витрати погоджуються відповідно за контрактом.

4 ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ЧЛЕНСТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ПАЛАТІ (РОЗМІР, ВЛАСНІСТЬ І Т. Д.)

У розумінні приватного права, як, наприклад, в асоціаціях, між підприємствами та Сільськогосподарською палатою відносин членства не існує. Однак, є обов'язок сплачувати внесок до палати. Питання про обов'язковість внеску та розмір внесків у Рейнланд-Пфальці регулюються законодавством дуже всебічно, але також дуже складно.

Хто повинен сплачувати внесок до палати?

Згідно з LwKG, усі особи, які мають у власності хоча б одну ділянку землі для сільського або лісового господарства (= платники податку на нерухоме майно/землю),

зобов'язані сплачувати внесок. Розрізняють податок на нерухоме майно А (сільськогосподарський - на землю, що використовується сільським та лісовим господарством) та податок на нерухоме майно В (будівельний - на будівлі та земельні ділянки, які були забудовані або можуть бути забудовані). Зобов'язання щодо сплати внеску виникає із зобов'язанням до сплати податку на нерухоме майно (податок на нерухоме майно А).

Не має значення, чи власник підприємства самоїстійно здійснює господарську діяльність на ньому чи на його частинах, чи передає його для використання іншими, чи повністю припиняє його діяльність. В такому випадку, власник або користувач може вимагати від орендаря відшкодування суми внеску, якщо інше не визначено в договорі про оренду.

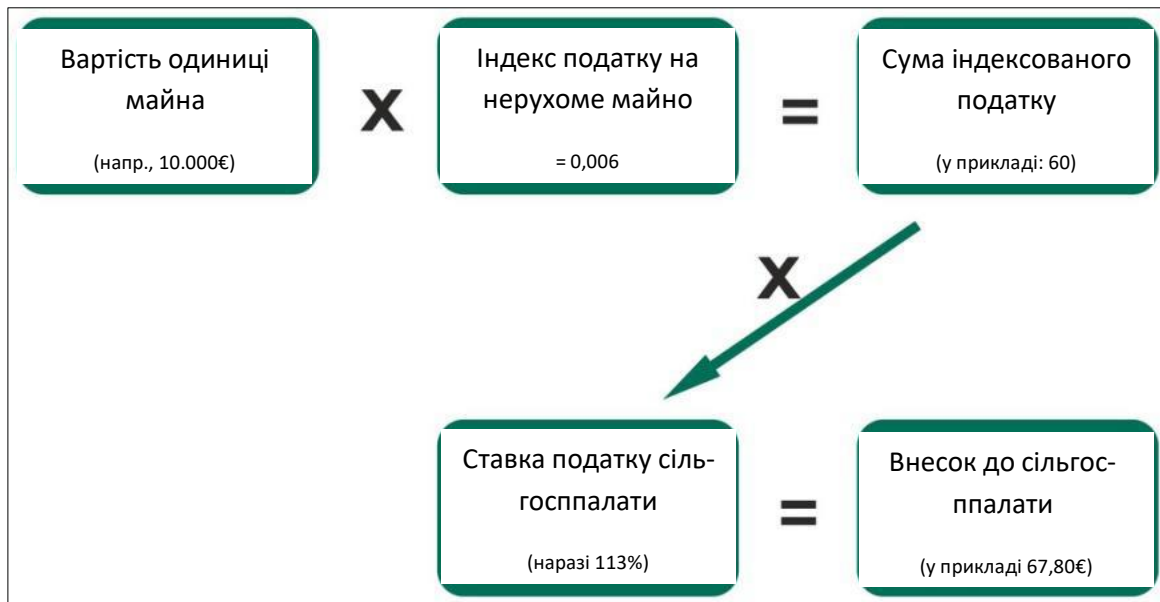
Внески стягуються з сільськогосподарських та лісогосподарських підприємств. Точні регулювання щодо стягнення можна знайти в Законі про оцінку. В особливих випадках може бути надане звільнення від сплати податку на нерухоме майно. Земля, що належить публічному сектору, та майно, яке використовується федеральними залізничними активами в адміністративних цілях, звільняються від податку на нерухоме майно. Те саме стосується, серед іншого, релігійних громад та нерухомого майна наукових установ, а також лікарень. Власність, яка застосовується безпосередньо для благодійних цілей, також звільняється від оподаткування податком на нерухоме майно, що застосовується в Німеччині.

Тому припинення дії зобов'язання, коли підприємство закрите або з інших причин, неможливе. Якщо хтось припиняє діяльність свого підприємства і зберігає землю сільськогосподарського або лісогосподарського призначення, він повинен продовжувати сплачувати внесок до палати. Зобов'язання щодо сплати зникає лише у тому випадку, якщо він продає всі свої землі.

5 РОЗРАХУНОК ВНЕСКУ ДО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПАЛАТИ

Основою для обчислення податку на нерухоме майно є вартість одиниці майна, визначена податковою інспекцією у повідомленні про вартість одиниці майна та розміру податку на нерухоме майно. Індекс/мірило податку на нерухоме майно зазначається як частка від вартості одиниці майна та використовується для обчислення розміру податку на нерухоме майно. Для підприємств у сільському та лісовому господарстві індекс для податку становить 6 від тисячі, відповідно до параграфа 14 Закону про податок на нерухоме майно.

Вартість одиниці майна помножується на індекс податку на нерухоме майно та ставку податку, встановлену сільськогосподарською палатою. Ставка визначається рішенням Загальних зборів палати та встановлюється з прийняттям плану бюджету сільськогосподарської палати.

Хто стягує внесок до палати?

Внески до палати встановлюються та стягується громадами та містами у зв'язку із стягненням податку на нерухоме майно. Суми внесків виплачуються сільськогосподарській палаті. Громади та міста залишають собі 3 відсотки від цієї суми, як компенсацію своїх власних витрат.

6 ОПЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Питання членства

Хто повинен бути членом сільськогосподарської палати? Це питання має центральне значення для всіх подальших визначень, наприклад, щодо фінансування або виборів до органів управління палати.

Регулювання щодо членства повинні бути якомога простішими та зрозумілішими. У Рейнланд-Пфальці членство в сільськогосподарській палаті регулюється дуже складно, як описано вище. В основному з історичних причин. Перш за все, слід враховувати структурні передумови в сільському господарстві в регіоні, в якому створена палата. У Рейнланд-Пфальці підприємства досить невеликі/ дрібно структуровані. Відносно велика частка власності на нерухоме майно належить не фермерам і, як правило, здається фермерам в оренду. Ці умови дуже специфічні і сильно відрізняються від умов в Україні. Отже, положення Рейнланд-Пфальц щодо членства в палаті не можуть бути перенесені до України.

Організація у формі особистої/персональної корпорації виявляється більш підходящою для сільськогосподарських палат в Україні. Фізичні або юридичні особи, які мають певну характеристику або відповідають певним вимогам, реєструються як обов'язкові члени. Тоді обов'язковими членами є, наприклад, усі особи, які відпові-

дально керують сільськогосподарським підприємством від певного розміру і більше, незалежно від правової форми.

Питання розміру внеску до палати

Усі обов'язкові члени повинні сплачувати внесок для фінансування своєї сільськогосподарської палати. Внесок повинен орієнтуватися на можливу результативність члена. Ось чому слід вибирати шкалу розрахунку внесків, яка буде максимально об'єктивно та справедливо відображає результати діяльності членів. До розрахунку цього масштабу внеску повинні бути залучені критерії, які можуть бути об'єктивно перевірені і, насамперед, або вже наявні, або можуть бути визначені без великих бюрократичних витрат. Тому в Німеччині зазвичай використовують економічні показники, які вже фіксуються податковими органами для всіх підприємств. Також рекомендується стягувати базовий внесок, однаковий для всіх членів. Потім загальний внесок обчислюється шляхом додавання базового внеску та внеску відповідно до результативності роботи члена палати, який зобов'язаний сплачувати внески.